

Valtuusto	§ 51	29.04.2021
Kunnanhallitus	§ 215	24.05.2021
Sivistyslautakunta	§ 101	11.10.2021

Valtuutettu Yrjänän valtuustoaloite: Kotihoidon tuen kuntalisä käyttöön Siikajoen kunnassa

381/01.016/2021

KVALT § 51

Hallintosäännön 114 §:n mukaan kokouskutsussa mainittujen asioiden käsittelyn jälkeen valtuustoryhmällä ja valtuutetulla on oikeus tehdä kirjallisia aloitteita kunnan toimintaa ja hallintoa koskevista asioista. Aloite annetaan puheenjohtajalle.

Aloite on sitä enempää käsittelemättä lähetettävä kunnanhallituksen valmisteltavaksi. Valtuusto voi päättää, että aloitteessa tarkoitetun asian valmistelusta käydään lähetekeskustelu.

Aloitteen jättämisestä tehdään merkintä saman kokouksen pöytäkirjaan.

Valtuuston päätös: Valtuutettu likka Yrjänä jätti 29.4.2021 seuraavan valtuustoaloitteen:

"Kotihoidon tuen kuntalisä käyttöön Siikajoen kunnassa.

Kelan maksamaa kotihoidon tukea voi hakea perhe, jonka alle 3-vuotias lapsi ei ole kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa. Kotihoidon tuki muodostuu lakisääteisestä hoitorahasta, sekä tulojen mukaan määräytyvästä hoitolisästä. Kotihoidon tukea maksetaan myös mahdollisista muista perheen alle kouluikäisistä kotihoidossa olevista lapsista.

Kelan maksaman hoitorahan ja -lisän lisäksi kunta voi maksaa kuntalisää. Kuntaliiton vuoden 2020 kyselyn perusteella kuntalisää maksoi noin viidesosa kyselyyn vastanneista Manner-Suomen kunnista. Keskimäärin kuntalisän suuruus vuonna 2020 oli 171 euroa/lapsi.

Kaikille perheille ei sovi kunnallinen päivähoito. Osa perheistä haluaa hoitaa lapsensa kotona. Kotihoito on monesti taloudellisesti kuitenkin haastava toteuttaa. Kotiäitiydestä ja -isyydestä koetaan usein myös yhteiskunnan taholta arvostuksen puutetta.

Esitän, että Siikajoen kunnassa ryhdytään maksamaan kotihoidon tukea saaville perheille Siikajoki-lisää, jonka ehtona olisi yleisten kotihoidon tuen ehtojen lisäksi se, että perheen kaikki alle kouluikäiset lapset hoidetaan toisen vanhemman toimesta kotona. Kuntalisää maksamalla kunta voisi osoittaa arvostuksensa

kotihoidon valinnoita perheitä kohtaan ja mahdollistaa tällaisen perheen parempi taloudellinen pärjääminen. Tuen määrä tulisi olla noin keskimääräisen kotihoidon tuen kuntalisää maksavan kunnan tukimäärän tasolla.

Kotihoitoa ja kunnallista päivähoitoa ei ole tarkoitus aloitteessa asettaa millään tapaa vastakkain. Kaikkia lastenhoidon muotoja tarvitaan ja kaikkia hoitomuotoja on syytä kehittää tasapuolisesti."

Siikajoella 29.4.2021

likka Yrjänä

KHALL § 215

Kj:n esitys: Aloite lähetetään sivistyslautakunnan valmisteltavaksi.

Kh:n päätös: Päätösesitys hyväksyttiin.

SIVLK § 101

Aloitteessa esitetään, että Siikajoen kunta alkaa maksaa kotihoidon tukea saaville perheille Siikajoki-lisää. Lisän maksamisen ehtona olisi yleisten kotihoidon tuen ehtojen lisäksi se, että perheen kaikki alle kouluikäiset lapset hoidetaan toisen vanhemman toimesta kotona. Tuen määräksi esitetään noin keskimääräistä kotihoidon tuen kuntalisää maksavan kunnan tukimäärää (171 euroa/kk/lapsi, v. 2020).

Kun vanhemman vanhempainrahakausi päättyy, perhe voi valita lapselleen kunnallisen tai yksityisen varhaiskasvatuksen tai lasta voidaan hoitaa kotona. Kelan maksamia lakisääteisiä lastenhoidon tukia ovat kotihoidon tuki, yksityisen hoidon tuki sekä joustava ja osittainen hoitoraha. Lisäksi kunnat voivat maksaa kuntalisää kotihoidon ja yksityisen hoidon tukeen.

Siikajoen kunta ei ole maksanut kuntalisää kotihoidon tukeen, mutta vuodesta 2009 alkaen kunta on maksanut kuntalisää yksityisen hoidon tukeen. Lastenhoidon tuet ovat kokonaisuudessaan kunnan kustantamaa tukea perheille, vaikka tuen maksatus tapahtuu Kelan toimesta. Kela laskuttaa kuntaa kuukausittain maksetuista etuuksista. Lastenhoidon tuet kuuluvat varhaiskasvatuksen tulosalueelle. Vuonna 2020 Siikajoella maksettiin 327 673 euroa lastenhoidon tuki- na (kotihoidon tuen osuus 295 977 euroa).

Kotihoidon tukea voi hakea perhe, jonka alle 3-vuotias lapsi ei ole

kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa. Lasta voi hoitaa vanhempi, muu hoitaja tai yksityinen varhaiskasvatuksen tuottaja. Kotihoidon tuki muodostuu lakisääteisestä hoitorahasta ja tulojen mukaan määräytyvästä hoitolisästä. Vuonna 2021 hoitoraha on yhdestä alle 3-vuotiaasta lapsesta 342,95 e/kk, muista alle 3-vuotiaista lapsista 102,67 e/kk sekä yli 3-vuotiaista, alle kouluikäisistä lapsista 65,97 e/kk kustakin. Hoitolisä on enintään 183,53 e/kk. Sitä maksetaan vain yhdestä lapsesta.

Kuntaliiton tekemän selvityksen mukaan kotihoidon tuen kuntalisää maksoi v. 2020 noin viidesosa kunnista. Keskimääräinen maksettu kuntalisä oli 171 euroa/kk/lapsi (147 e/kk/lapsi, v. 2018). Vaihteluväli oli 40 - 350 euroa kunnasta riippuen. Sisarkorotus oli keskimäärin 68 euroa.

Kuntalisän suuruus euroa/lapsen ikä

Kuntalisä suuruus euroa/lapsen ikä	ka. €	Minimi €	Maksimi €
Alle 3-vuotiaiden keskimääräinen kuntalisän määrä	177	73	350
Yli 3-vuotiaiden keskimääräinen kuntalisän määrä	114	40	350
Yhteensä kaikki kuntalisää saavat	171	40	350

Kunnat voivat asettaa kotihoidon tuen kuntalisän saamiselle ehtoja, joista yleisimmät ovat:

- perheen kaikki lapset hoidetaan kotona
- vanhempi hoitaa lasta
- tukea tulee hakea tietty minimiaika
- tukea maksetaan vain perheen nuorimmasta lapsesta
- kuntalisä maksetaan vain täysistä kuukausista
- vanhempi jää pois vakituisesta työstä tai keskeyttää opiskelun jäädäkseen hoitovapaalle
- perheessä on vähintään 2 lasta.

Pohjois-Pohjanmaan kunnista harva maksaa kotihoidon tuen kuntalisää. Esimerkiksi Kempeleessä kuntalisän saamisen ehtona on, että perheessä on alle 2-vuotias lapsi ja vanhempi hoitaa lasta.

Tuen määrä on 73 e/kk/perhe. Oulussa kotihoidon tuen kuntalisä päättyi 28.2.2021.

Kotihoidon tuen kuntalisällä voidaan ohjata perheitä valitsemaan erityisesti pienten lasten osalta lapsen hoitaminen kotona varhaiskasvatukseen osallistumisen sijaan. Suoraa vaikuttavuutta palvelujen kysyntään on kuitenkin vaikea arvioida. Valtakunnallisena tavoitteena on varhaiskasvatukseen osallistumisen lisääminen, mitä edesauttavat maksuttoman varhaiskasvatuksen ja kaksivuotisen esiopetuksen kokeilut. Kuntalisän maksamisen ehdot vaihtelevat kunnittain. Mikäli kotihoidon tuen kuntalisän maksamisen ehtona on, että kaikki perheen alle kouluikäiset lapset tulee hoitaa kotona, syntyy ristivetoa valtakunnallisten linjausten kanssa. Varhaiskasvatustlain mukaan kaikilla lapsilla on oikeus osallistua varhaiskasvatukseen ja saada tarvitsemaansa tukea kasvuun ja kehitykseen.

Siikajoen kunnassa oli elokuussa 2021 lasten kotihoidon tuen hakijoita 49 ja lapsia kotihoidon tuen piirissä 86. Kuntalisän arvioidut kustannukset aloitteen mukaisin ehdoin (kuntalisän määrä 171 e/kk/lapsi ja kaikki perheen alle kouluikäiset lapset hoidetaan toisen vanhemman toimesta kotona) ovat vuodessa 127 224 euroa.

Kustannukset on laskettu seuraavasti: 62 lasta x 171 e/kk/lapsi = 10 602 e/kk, yhteensä 127 224 e/vuosi. Tällä hetkellä kotihoidon tukea saavista perheistä n. 30 perhettä ei käytä yhtenkään lapsensa osalta varhaiskasvatuspalvelua. Näissä perheissä lapsia on 62.

Mikäli kotihoidon tuen kuntalisää maksettaisiin vain perheen alle 3-vuotiaista lapsista, edellyttäen, että kuntalisän määrä on 171 e/kk/lapsi ja perheen kaikki alle 3-vuotiaat lapset tulee hoitaa kotona toisen vanhemman toimesta, kuntalisän arvioidut kustannukset ovat vuodessa 112 860 euroa.

Kustannukset on laskettu seuraavasti: 55 lasta x 171 e/kk/lapsi = 9405 e/kk, yhteensä 112 860 e/vuosi. Tällä hetkellä kotihoidon tukea saavissa perheissä on 55 alle 3-vuotiaista lasta.

Valmistelija: varhaiskasvatusjohtaja Sari Mällinen

Stj:n esitys:

Edellä esitetyin ja tehtyjen selvitysten perusteella voidaan todeta, että valtuustoaloitteessa esitetyn kuntalisän kustannusvaikutus menojen osalta on merkittävä. Sivistyslautakunta merkitsee toimet tiedoksi ja lähettää aloitteeseen liittyvän selvityksen kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle.

Päätös:

Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.

